

SMÅFÖRETAGS BAROMETERN

Östergötlands län

Juni 2018

Ett samarbete mellan:

företagarna

Swedbank och
Sparbankerna

Innehåll

Om Småföretagsbarometern	3
<i>Nettotal och konjunkturindikatorn</i>	3
Sammanfattning av konjunkturläget i Östergötlands län	4
Det ekonomiska läget och näringslivet i Östergötlands län	5
<i>Näringslivet i Östergötlands län</i>	5
Småföretagsbarometern – Östergötlands län	7
<i>Konjunkturindikatorn</i>	7
<i>Sysselsättning</i>	10
<i>Orderingång</i>	11
<i>Tackat nej till order</i>	12
<i>Omsättning</i>	13
Lönsamhetsutvecklingen	14
<i>Företagens prisförväntningar</i>	14
Expansionsutsikter och hinder för expansion	15
Slutsatser och policyförslag	19

Om Småföretagsbarometern

Småföretagsbarometern är i första hand en konjunkturenkät som redovisar hur Sveriges småföretag uppfattar det ekonomiska läget och deras förväntningar om utvecklingen de kommande 12 månaderna. Underlaget utgörs av intervjuer med företagare som har minst en och högst 49 anställda. Det är alltså företagarnas personliga uppfattning om konjunkturläget som kommer till uttryck i den redovisade indikatorn för konjunkturen.

Småföretagsbarometern är Sveriges största konjunkturundersökning inriktad speciellt på småföretagskonjunkturen och har genomförts sedan 1985. Undersökningen omfattar 4 000 företagare inom det privata näringslivet med 1-49 anställda. Urvalet motsvarar totalt över 473 000 privata företag fördelade över hela landet. Storleken på urvalet och antalet respondenter gör att svaren kan delas upp så att vi kan mäta skillnader i konjunkturuppfattning hos Sveriges småföretag i samtliga län.

Småföretagsbarometern produceras i samverkan mellan Företagarna, Sparbankernas Riksförbund och Swedbank. Vid genomförandet av intervjuerna har Novus medverkat. Det är vår förhoppning att Småföretagsbarometern på ett positivt sätt ska bidra till att öka kunskapen om och förståelsen för de små och växande företagens betydelse för den svenska ekonomin.

företagarna

Swedbank och
Sparbankerna

Nettotal och konjunkturindikatorn

För att underlätta snabba svar ställs frågorna så att de kan besvaras utan hjälp av bokföring och statistik.

- a) Ja/nej
- b) Större, oförändrad eller mindre

Småföretagsbarometerens konjunkturindikator arbetar med **nettotal** där svaren räknas om till procentandelar. Skillnaden mellan procentandelen positiva svar och procentandelen negativa svar benämns nettotal. Ett värde mindre än 0 betyder kontraktion, medan ett värde över 0 betyder expansion. Nettotalet visar alltså hur snabbt tillväxten förändras, snarare än en absolut nivå

Sedan adderas nettotalen för *sysselsättning, orderingång och omsättning*. Summan av dessa nettotal bildar småföretagens **konjunkturindikator**.

Sammanfattning av konjunkturläget i Östergötlands län

- **Småföretagskonjunkturen** i Östergötlands län har mattats av, men konjunkturen är trots det mycket god i länet. Länets konjunkturindikator är fortsatt högre än riksgenomsnittet. Trots den goda tillväxten blev årets utfall av konjunkturutvecklingen lägre än vad företagen förväntade sig i fjolårets rapport. Företagen i Östergötland tror på en fortsatt god konjunkturutveckling.
- **Sysselsättningstillväxten** har mattats av något sedan i fjol, men är fortsatt högre än riksgenomsnittet. I riket som helhet har sysselsättningsutvecklingen varit oförändrad under året som passerat. Företagen i länet tror på en ökad tillväxttakt under de kommande 12 månaderna.
- **Orderingången** för länets småföretag har mattats av något. Orderingångens tillväxt är dock fortsatt högre i Östergötland än för riket som helhet, där rikssnittet har avtagit under de senaste 12 månaderna. Förväntningarna på de kommande 12 månaderna är en oförändrad utveckling i orderingångens utveckling.
- **Omsättningstillväxten** i Östergötlands län har mattats av under året som gått, men är fortsatt högre än riksgenomsnittet. Förväntningarna är att tillväxttakten ska vara i stort sett oförändrad för de kommande 12 månaderna.
- **Tillväxten av lönsamheten** i företagen i Östergötlands län har ökat marginellt det senaste året, vilket är i linje med företagen förväntade sig i fjolårets rapport. Förväntningarna på de kommande 12 månaderna är att lönsamhetens tillväxttakt ska öka.
- Företagen i Östergötlands län upplever goda möjligheter att växa framöver. Totalt anser 70 procent av företagen att de har **goda utsikter att expandera** på sikt, vilket är i nivå med riskgenomsnittet. Omkring 8 av 10 företag i länet vill växa.
- Det främsta **tillväxthindret** hos småföretagen i Östergötlands län är bristen på lämplig arbetskraft. Var fjärde företag uppger detta som största hindret. Även tuff konkurrens och höga arbetskraftskostnader upplevs som tillväxthinder för företagen i Östergötland.

Det ekonomiska läget och näringslivet i Östergötlands län

Inledningen av 2018 präglas av en fortsatt god konjunkturutveckling för de svenska småföretagen med en fortsatt vilja att anställa och expandera. En bidragande faktor är konjunkturutvecklingen i omvärlden och i Europa vilket driver på den svenska exporten. Inte minst OECD-länderna har haft en stark tillväxt i industriproduktionen under det gångna året. För första gången på drygt tio år är dessutom hela Europa i en relativt stark tillväxt samtidigt. Flera av de östeuropeiska länderna visar mycket starka ökning av bruttonationalprodukten, BNP.

Den svenska exporten och konjunkturutvecklingen drivs också på av en svag krona. Samtidigt som den svaga kronan gynnar exportföretagen utmanas många importerande företag med fallande marginaler, i synnerhet inom detaljhandeln där möjligheterna att höja priserna ut mot konsument ofta är begränsade.

Näringslivets investeringar ökar också i takt med kapacitetsutnyttjandet. Den positiva bilden har återkommande bekräftats av en fortsatt optimism hos företagen, även om allt fler tecken tyder på att högt ställda förväntningar om konjunkturutvecklingen inte har införlivats. Allt fler företag upplever också att det är svårt att finna lämplig kompetens och bristen på arbetskraft är stor i en rad branscher. Trots detta har vi sett relativt begränsade löneökningarna och inflationen har inte stadigt nått upp till målnivån på 2 procent.

Svårigheter för växande företag att rekrytera och anställa är ett betydande tillväxthinder för småföretagen samtidigt som kostnaderna för att anställa är höga relativt våra konkurrentländer. Om kompetensförsörjningen, som det ser ut, fortsätter att dämpa företagets tillväxtmöjligheter så riskerar det leda till att konjunkturläget mattas av.¹

Förändrade amorteringsregler kombinerat med osäkerhet gällande ränteutvecklingen och bristen på lämplig arbetskraft i byggsektorn har också bidragit till att bostadsmarknaden har kylts av något, i synnerhet i storstadsregionerna. Att internationella investerare börjar bli bekymrade för den svenska bostadsmarknaden syns bland annat i värdet på kronan som har försvagats ordentligt den senaste tiden. Oro på bostadsmarknaden och en hastig inbromsning av bostadsbyggandet riskerar att få en negativ inverkan även på andra sektorer om investeringstakten hos företag och hushållen faller tillbaka.

Mycket tyder på att förväntningsbilden av konjunkturläget håller på att förändras.

Valåret 2018 riskerar att bli inledningen på en svagare konjunkturutveckling. Småföretagens vilja och möjligheter att expandera och anställa blir då än viktigare för att möta samhällsutmaningarna framöver. Oavsett konjunkturläge så är förutsägbara villkor som underlättar och stödjer företagande avgörande för företagets långsiktiga tillväxt.

Näringslivet i Östergötlands län

Näringslivet i Östergötlands län består av företag inom en rad olika verksamheter och länet präglas av en stark företagarkultur. En stor del av företagen är verksamma som underleverantörer inom tillverknings- och tjänstesektorn.

¹ Samtidigt som arbetslösheten har minskat så består tudelningen på arbetsmarknaden, inte minst arbetslöshetsgapet mellan inrikes och utrikes födda. Det tycks som att den svenska arbetsmarknadsmodellen är problematisk när det handlar om att skapa nya vägar in på arbetsmarknaden. Sverige har lägst andel låglönejobb i EU och den största skillnaden i sysselsättning mellan inrikes och utrikes födda enligt OECD. Se bl.a. OECD 2010.

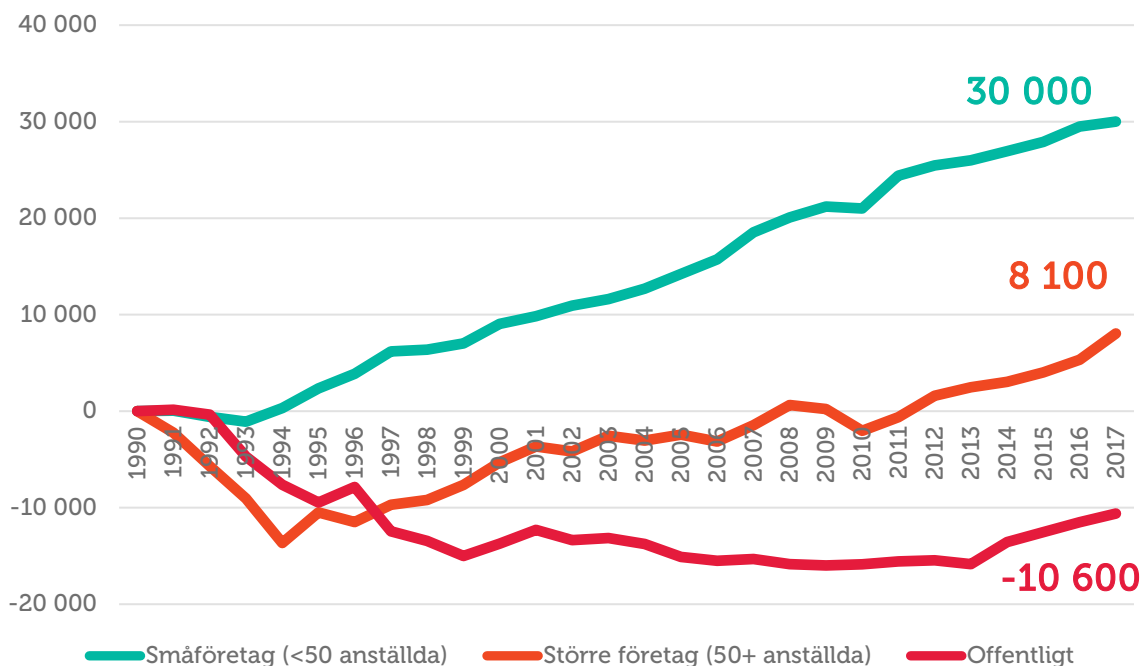
Mellersta delen av Östergötland har länge varit jordbrukslandskap, begränsad i norr och syd av betydande skogstrakter, Kolmården och Holaveden. Länet karaktäriseras av en relativt expansiv utveckling i residensstaden Linköping, med sitt starkt utbyggda skolväsen och sin högteknologiska industri. Stora arbetsgivare i länet är bland annat Siemens i Finspång, Linköpings universitet, Holmen Paper i Norrköping, Billerud i Skärblacka, Cloetta Fazer i Ljungsbro, Partnertech i Åtvidaberg, Dometic i Motala, BT i Mjölby och SAAB Aerospace i Linköping.

Östergötlands län är ett viktigt transitlän och genomkorsas av E4:an, Även järnvägen är mycket viktig som genomfarts transit.

Genom bl.a. Länsstyrelsen arbetar den lokala näringslivspolitikerna för att skapa en ekonomiskt hållbar utveckling och öka sysselsättningen och uppmuntrar näringslivet att arbeta med frågor som rör jämställdhet, miljö och integration. Det förutsätter ett brett samarbete mellan näringsliv, kommuner och andra organisationer. Dialogen med och inom näringslivet är avgörande för att stärka näringslivets framtida förutsättningar.

Figur 1 visar tydligt att det är de mindre, växande företagen som står för sysselsättningstillväxten i Östergötlands län. Även om antalet sysselsatta också har vuxit marginellt i den offentliga sektorn.

Figur 1 Tillväxt av jobb i Östergötland län sedan 1990 (källa: SCB)²

² Arbetsställen utan anställda räknas som 1 jobb. Sektorn jordbruk, skogsbruk & fiske, samt juridiska former så som bostadsrättsföreningar, kommuner och dödsbon exkluderas

Småföretagsbarometern – Östergötlands län

Konjunkturindikatorn

Konjunkturen beskriver den makroekonomiska utvecklingen, alltså det allmänna ekonomiska läget i en ekonomi. Framförallt omfattar begreppet arbetslöshet, inflation och tillväxt. När man talar om konjunktur brukar man tala om hög- eller lågkonjunktur beroende på konjunkturcykeln. En konjunkturcykel är vanligtvis mellan tre till åtta år.

Högkonjunktur är när näringslivet har fullt upp med att producera och leverera varor eller tjänster. Det betyder att arbetslösheten är låg och att investeringarna ökar.

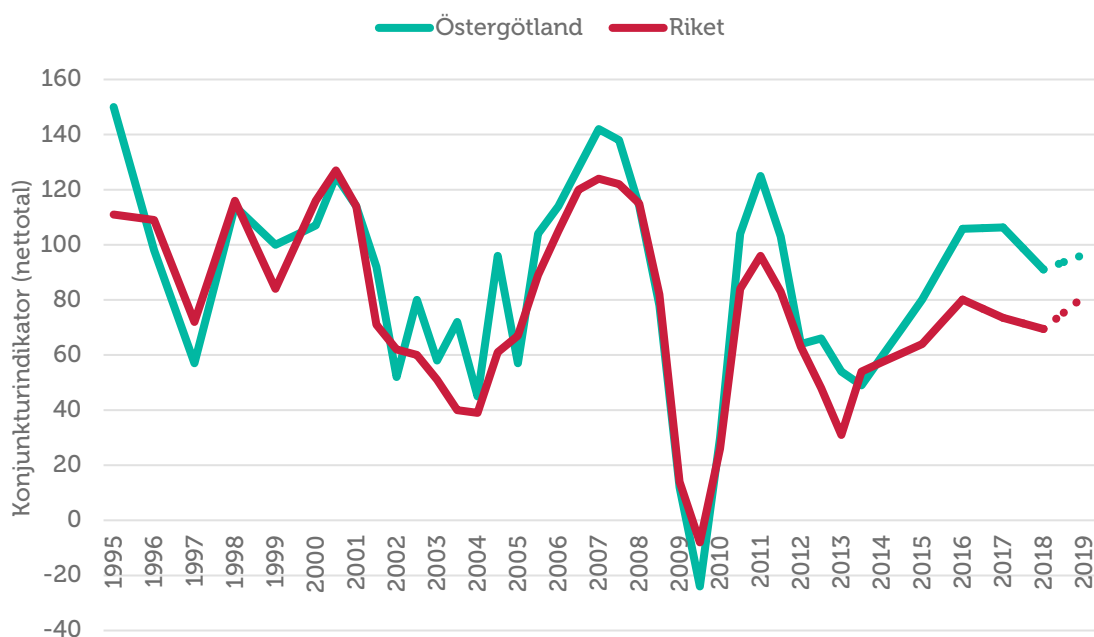
Lågkonjunktur är när efterfrågan på varor och tjänster är mindre än det som produceras. När företagen upplever minskad efterfråga på varor eller tjänster, kan de tvingas dra ner på personal och avstå nyinvesteringar. Det betyder att arbetslösheten ökar och investeringar minskar.

Genom att addera nettotalen för utvecklingen av de tre faktorerna sysselsättning, orderingång och omsättning för länets småföretag beräknas länets konjunkturindikator. Sammantaget försämrades konjunkturen för småföretagen i Östergötlands län dramatiskt 2008- 2009. Från att år 2007 ha nått ett värde på cirka 142, bottnade index hösten 2009 med ett värde på -24.

I 2017 års mätning var konjunkturindikatorn för länet ett nettotal på 106, vilket var högt över riksgenomsnittet och Östergötland hade en av de starkaste konjunkturerna jämfört med övriga län i Sverige. I årets mätning har tillväxttakten mattats av men konjunkturen är fortsatt mycket god i Östergötland. Även om tillväxten är mycket god i länet blev årets utfall av konjunkturutvecklingen inte som företagen förväntade sig i fjolårets rapport, då de trodde på en fortsatt ökande tillväxttakt till ett nettotal kring 115. Det sammanvägda nettotalet i Östergötland är i årets mätning 91, jämfört med riksgenomsnittet på 69. Samtliga tre delfaktorer har mattats av, men det är särskilt den minskade tillväxttakten i omsättning som bidragit till årets fallande konjunkturindikator.

Företagen i Östergötland tror på en fortsatt mycket god konjunktur. Årets avmattning i tillväxttakten förväntas återhämta sig under det kommande året.

Figur 2 Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, ordergång och omsättning (netttotal) i Östergötlands län och riket 1995-2018

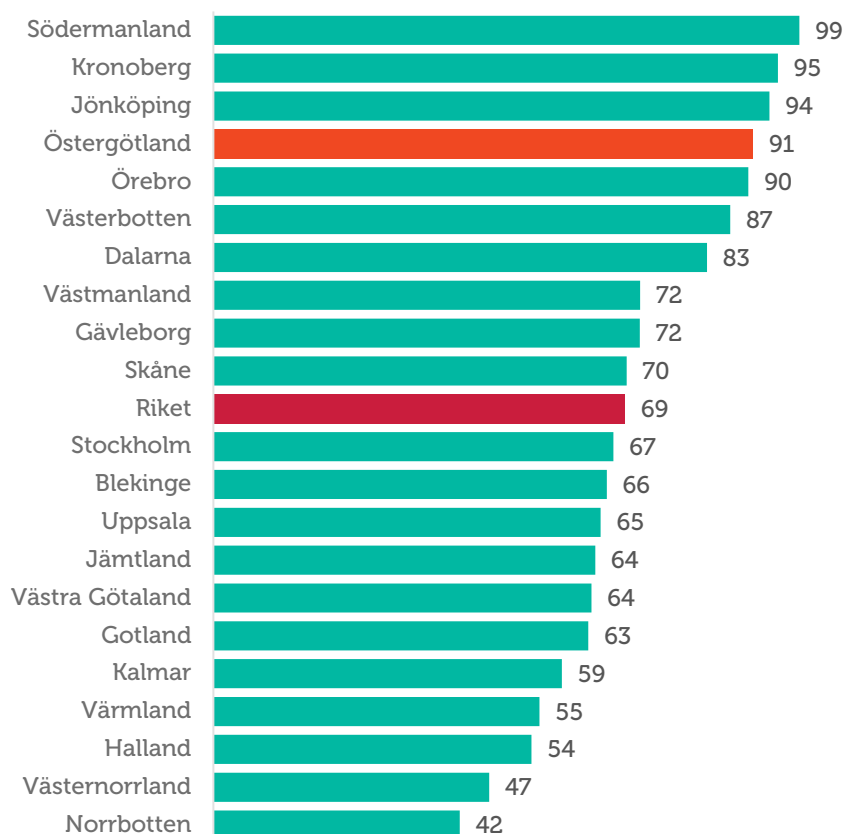
För den sammanvägda konjunkturindikatorn placerar sig Östergötlands län fjärde högst i riket. En trolig förklaring till den höga placeringen är det lokala näringslivets industristruktur, vilket vi i figur 3 kan se är gemensamt för de län som ligger i topp.

Frida Boklund ***Regionchef Östergötland***

Även i årets barometer är Östergötland i topp. Konjunkturen är fortsatt stark i länet. Framtidstron för kommande år är också mycket positiv. Det är tydligt att länet upplever att vi står inför stora demografiska förändringar och att det gör att oron för kompetensförsörjningen är större än i förra årets barometer. Företagen är också mycket tydliga att deras största oro är arbetskraftskostnader, det är inte konstigt eftersom många företag kräver.

Figur 3 Länsfördelning runt riksgenomsnittet av sammanlagd konjunkturindikator (nettotal) 2018

Christina Gyberg *Vd Ekonomikonsult Christina Gyberg*

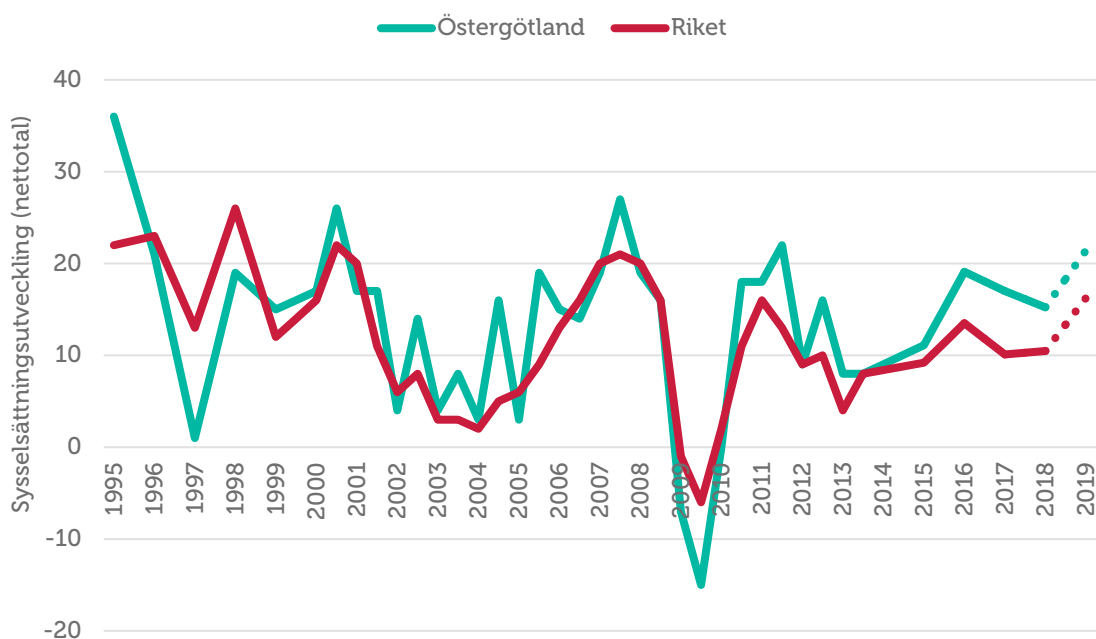
Läget är stabilt och bra för mitt företag. Det tuffaste för mina företagarkollegor i Östergötland är att hitta arbetskraft med rätt kompetens samt de höga kostnaderna för att anställa. Utan åtgärder på dessa områden kommer det bli svårt för många företagare att anställa och växa. Företagen här vill växa – ge oss rätt förutsättningar att skapa jobb och välfärd!

Sysselsättning

Sysselsättning mäter hur många som har jobb. Att vara i arbete kan vara som anställd, egen företagare eller att på annat sätt arbeta heltid eller deltid. Ett nettotal över noll betyder att andelen företag som ökat sysselsättningen är större än andelen företag som minskat sysselsättningen. Det innebär alltså att sysselsättningen totalt sett ökar i landets småföretag.

Sysselsättningsstillväxten har historiskt sett varit mycket god och ofta haft en starkare tillväxt än riksgenomsnittet, men också några lägre nedgångar. Se figur 4. I årets Småföretagsbarometer har takten i sysselsättningsstillväxten mattats av något sedan i fjol. Totalt har 26 procent av länets företag ökat sin personalstyrka medan 11 procent har dragit ner på personal. Nettotalet är således i år 15, jämfört med fjolårets 17. Utfallet blev således lägre än vad företagen förväntade sig i fjolårets rapport då trodde företagen i Östergötland på en ökad tillväxttakt i sysselsättningen till ett nettotal på 25. Detta beror sannolikt på att företagen haft svårt att hitta personal med den kompetens som efterfrågats. I riket som helhet har sysselsättningsutvecklingen varit oförändrad under året som passerat och det sammanvägda nettotalet för riksgenomsnittet är kvar på 10.

Figur 4 Sysselsättningsutvecklingen (netttotal) i Östergötlands län och riket 1995-2018

Förväntningarna för de kommande 12 månaderna är goda. Totalt förväntar sig 27 procent av företagen i länet en ökad personalstyrka och endast 6 procent tror på en minskande personalstyrka under det kommande året. Det förväntade nettotalet är 21, vilket är starkare än nettotalet i riket, vars nettotal ligger på 16.

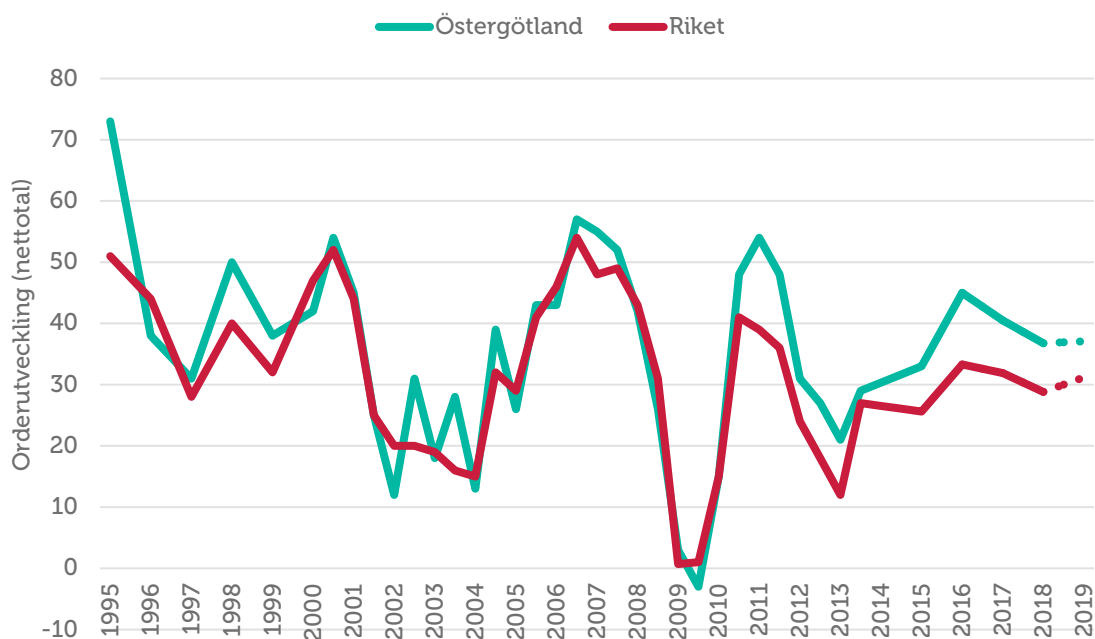
Orderingång

Med **orderingång** menas vanligtvis de beställningar som erhållits under en viss period. Eftersom själva antalet beställningar inte är särskilt informativt mäts orderingång som hur det totala värdet avseende orderingången, eller antal uppdrag, förändrats under tidsperioden.

Tillväxten i orderingången för länets småföretag är fortsatt hög, men har för andra året i rad mattats av något. Sammantaget i länet har 51 procent av företagen ökat orderingången medan 14 procent har haft en vikande orderingång. I fjol var nettotalet 39, vilket nu har minskat något till 37. Orderingångens tillväxt är fortsatt högre i Östergötland än för riket som helhet, där rikssnittet har avtagit till ett nettotal på 29 under de senaste 12 månaderna.

Företagens förväntningar är således försiktiga för det kommande året. Det förväntade nettotalet för de kommande 12 månaderna är oförändrat kvar på 37 bland länets företag. Se figur 5.

Figur 5 Orderutveckling (netttotal) i Östergötlands län och riket 1995-2018

Tackat nej till order

Konjunkturläget såväl i Östergötland som Sverige i stort är gott och en hög ordergång är positivt i de allra flesta fall. Men när tiden inte räcker till, om personal saknas, eller då finansiering saknas till nödvändiga investeringar kan många företag tvingas tacka nej till order. Av länets småföretagare har 40 procent tackat nej till order under det senaste året, vilket är en lägre andel jämfört med förra årets mätning (47 procent). Detta gör att Östergötland placerar sig strax under riksgenomsnittet där 42 procent av landets småföretagare har tackat nej till order det senaste året.

Den enskilt största orsaken till att företagen i Östergötland tvingats tacka nej till order är på grund av de redan har mer att göra än vad de hinner med, vilket 60 procent av företagen länet anger. Detta är en betydligt högre andel än i fjol (39 procent) och jämfört med riksgenomsnittet på 49 procent ser vi att kapacitetsbristen upplevs som högre i länet än för riket som helhet.

Arbetskraftsbristen, exempelvis kompetens- och matchningsproblem, samt osäkerhet om kunden är fortsatt orsaker till att företagen i Östergötland tackar nej till order. Totalt anger 11 respektive 12 procent av företagen att de tackat nej på grund av dessa anledningar. Båda nämnda orsaker angavs dock av en högre andel företag i fjolårets rapport, men istället har vi alltså sett en dramatisk ökning i andelen företag som anger kapacitetsbrist som främsta orsak till att de avstår order.

Figur 6 Tackat nej till order

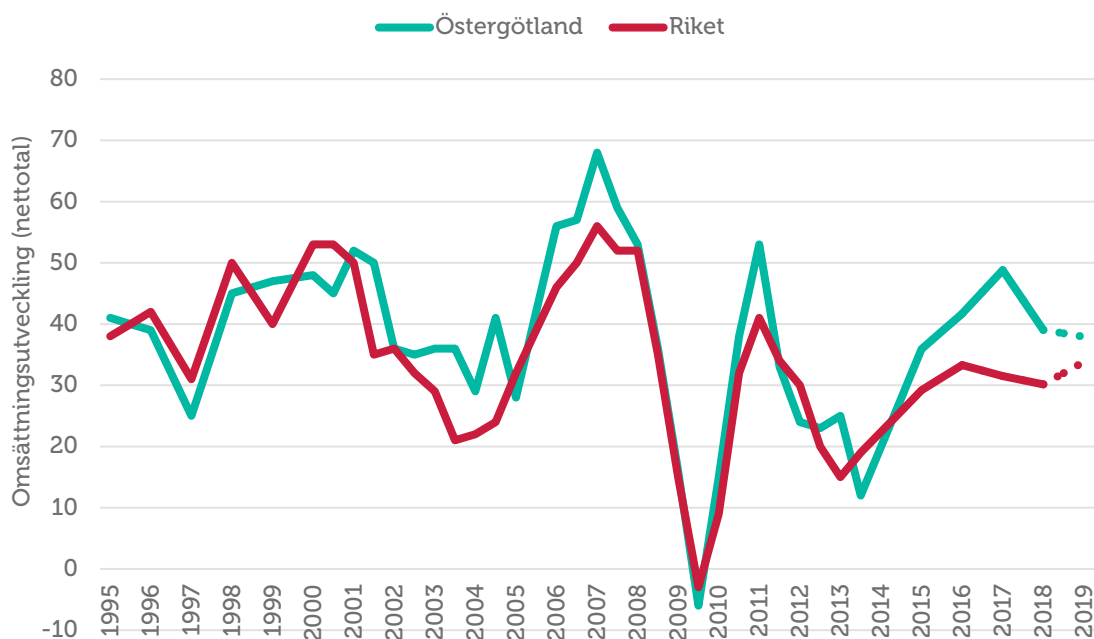
Omsättning

Ett företags **omsättning** är likvärdigt med dess sammanlagda intäkter från sålda varor och utförda tjänster under en viss period. Förändringar i omsättningen jämfört med föregående period används ofta för att indikera företagets tillväxt.

Omsättningstillväxten i Östergötlands län har mattats av sedan en kontinuerligt ökande tillväxttakt sedan 2013. I fjolårets mätning förväntade sig företagen i länet att omsättningstillväxten skulle avta till ett nettotal på 43. I årets mätning ser vi att utfallet blev en avmattning till ett något lägre nettotal än så. Totalt har 53 procent av företagen sett en ökad omsättning medan 14 procent upplevt en minskad omsättning under året som gått. Detta ger ett nettotal på 39 för tillväxten i omsättningen, vilket fortsatt är högre än riksgenomsnittets omsättningstillväxt på nettotalet 30.

Förväntningarna inför kommande år är återhållsamma. Förväntningarna är att tillväxttakten ska vara i stort sett oförändrad för de kommande 12 månaderna. Se figur 7.

Figur 7 Omsättningsutveckling (netttotal) i Östergötlands län och riket 1995-2018

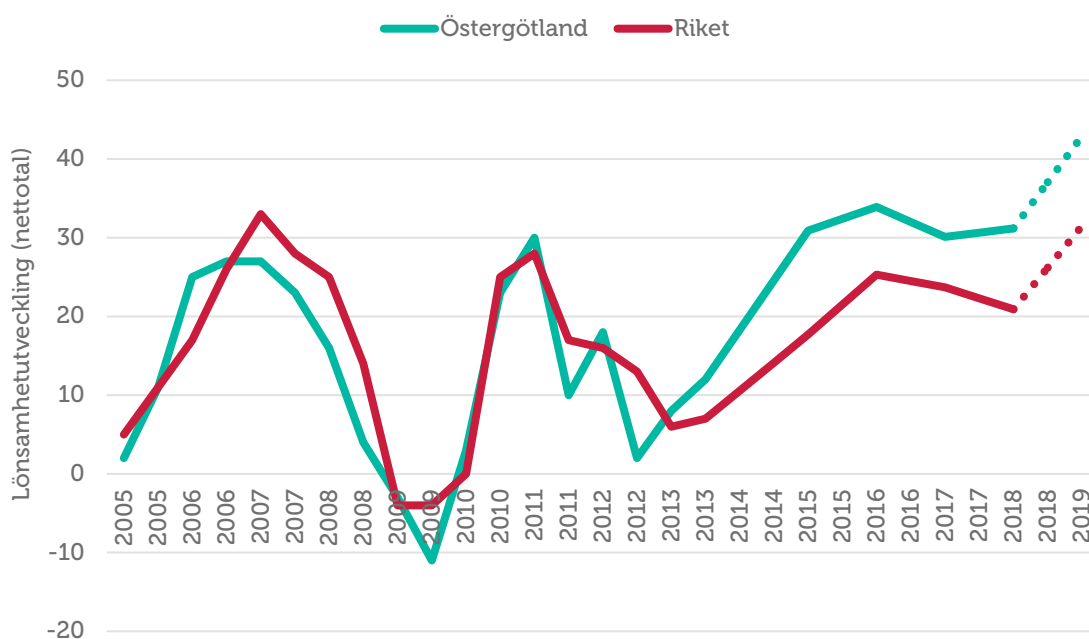

Lönsamhetsutvecklingen

Företagens möjligheter till att växa genom investeringar och nyanställningar är delvis kopplade till lönsamhetsutvecklingen. De tämligen dramatiska rörelserna i lönsamheten avspeglar framförallt hur smsåföretagen påverkas av den internationella konjunkturen men också av svängningar i den inhemska ekonomin. I förra årets Småföretagsbarometer förutspådde företagarna att lönsamhetsutvecklingen skulle vara oförändrad i årets mätning. Nettotalet förväntades landa på 30. I ljuset av detta kan vi se att utfallet blev som företagen förväntade sig. Tillväxten av lönsamheten i Östergötland motsvarar i år ett nettotal på 31, jämfört med fjolårets 30.

Totalt har 48 procent av företagen i länet haft en ökad lönsamhet under de senaste 12 månaderna samtidigt som 17 procent haft en minskad lönsamhet. För riket som helhet har företagen upplevt en vikande lönsamhetstillväxt till ett nettotal på 21, vilket således placerar Östergötland över riksgenomsnittet. Förväntningarna på de kommande 12 månaderna är att lönsamhetens tillväxttakt ska öka till ett nettotal på 43.

Figur 8 Lönsamhetsutveckling (netttotal) i Östergötlands län och riket 2005-2018

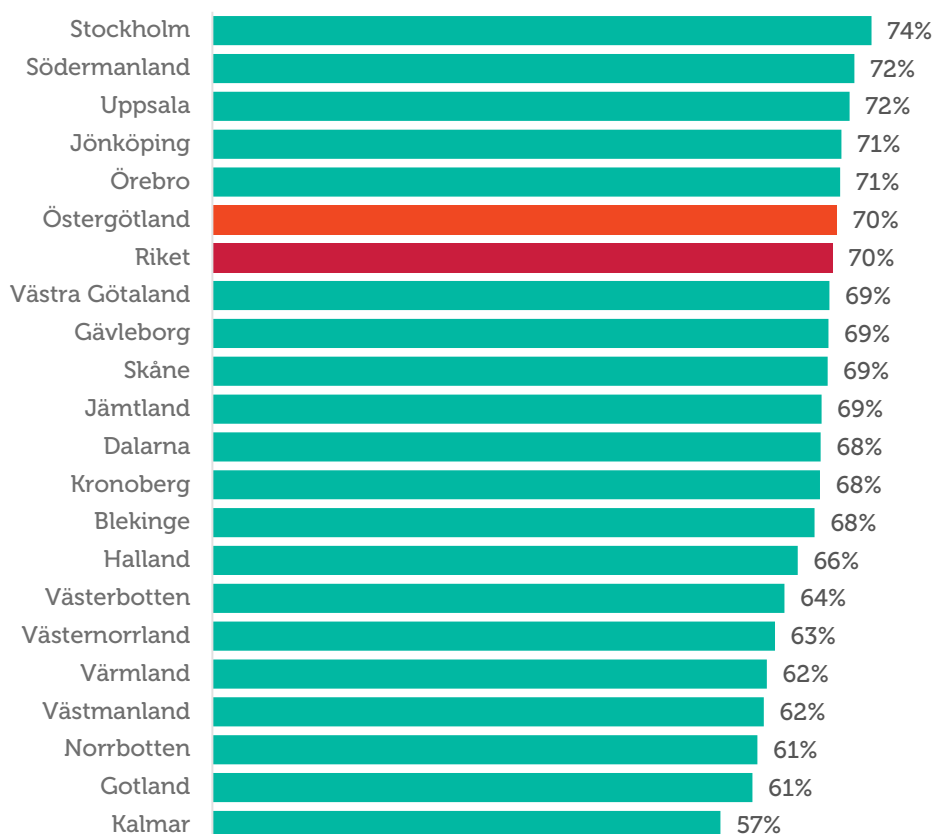
Företagens prisförväntningar

Det råder mycket god konjunktur i Östergötland, vilket avspeglar sig i företagens förväntningar i prisutvecklingen de kommande 12 månaderna. Av länets småföretag förväntar sig 48 procent höjda försäljningspriser under det kommande året. Företagen i Östergötland har därmed högre förväntningar gällande prisutvecklingen än riket som helhet, där 41 procent av företagen uppger att de förväntar höja priserna under det kommande året. Bland företagen i länet uppger 0 procent att de räknar med minskade försäljningspriser, vilket är unikt i årets mätning.

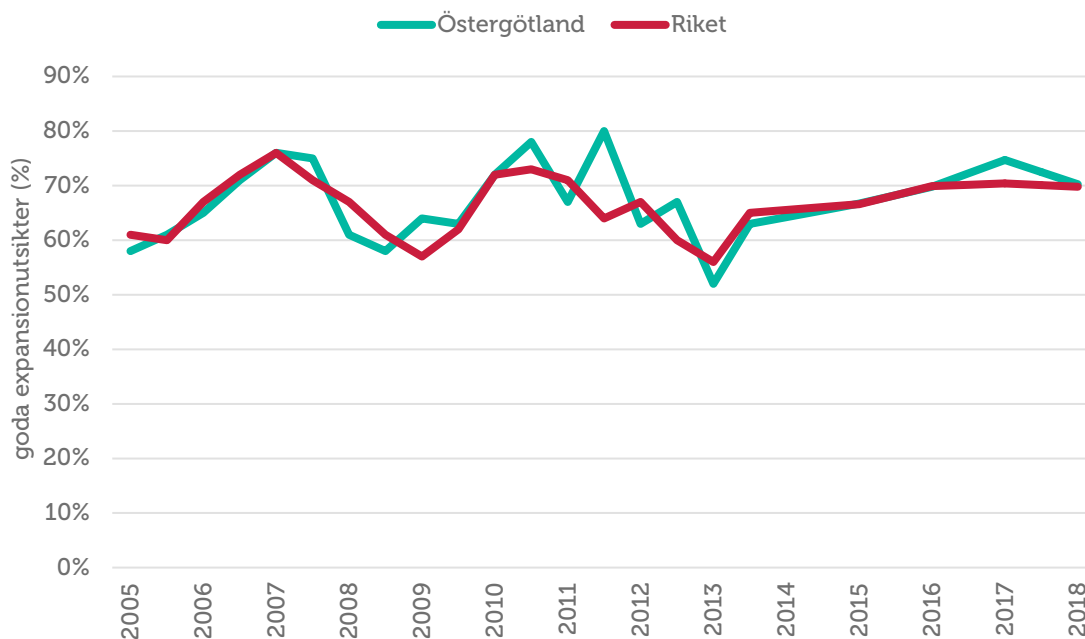
Expansionsutsikter och hinder för expansion

Företagen i Östergötlands län upplever goda möjligheter att växa framöver. Totalt svarar 70 procent av företagen att de har goda möjligheter att expandera på sikt. Den historiska tidslinjen i figur 10 visar dock att andelen företag som såg goda expansionsmöjligheter var större i fjol då (75 procent). Omkring 8 av 10 företag i länet vill växa.

Figur 9 Företagens expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) per län och i riket 2018

Expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) i Östergötlands län och riket 2005-2018

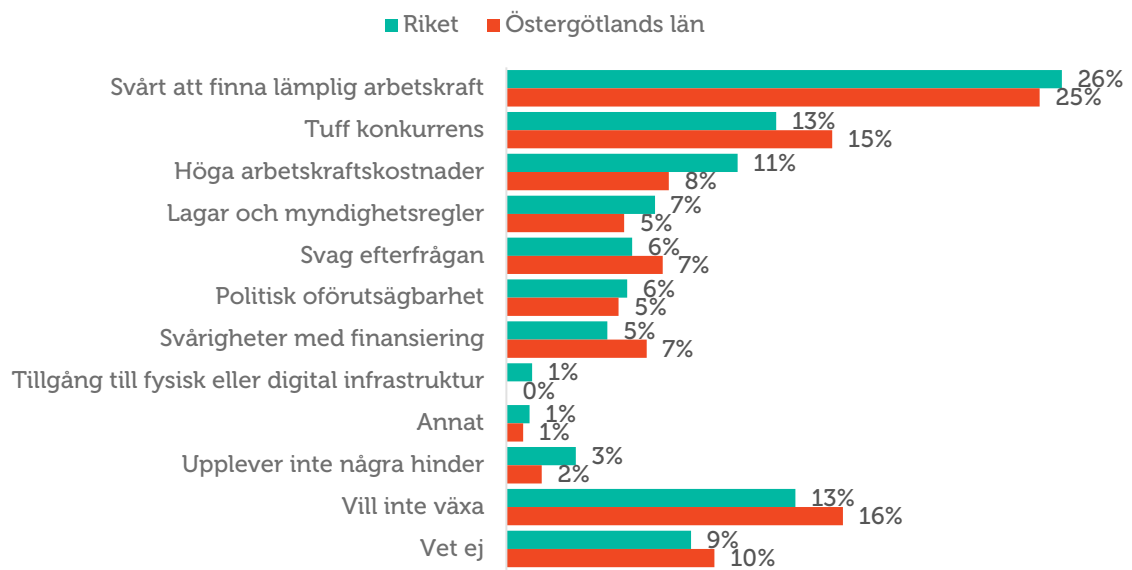

Brist på lämplig arbetskraft är fortsatt det enskilt största tillväxthindret som Östergötlands småföretag upplever. Var fjärde företag uppger detta som främsta hinder, vilket kan tyda på att brister i matchning mellan arbetsgivare och arbetstagare på länets arbetsmarknad är ett fortsatt problem i Östergötland.

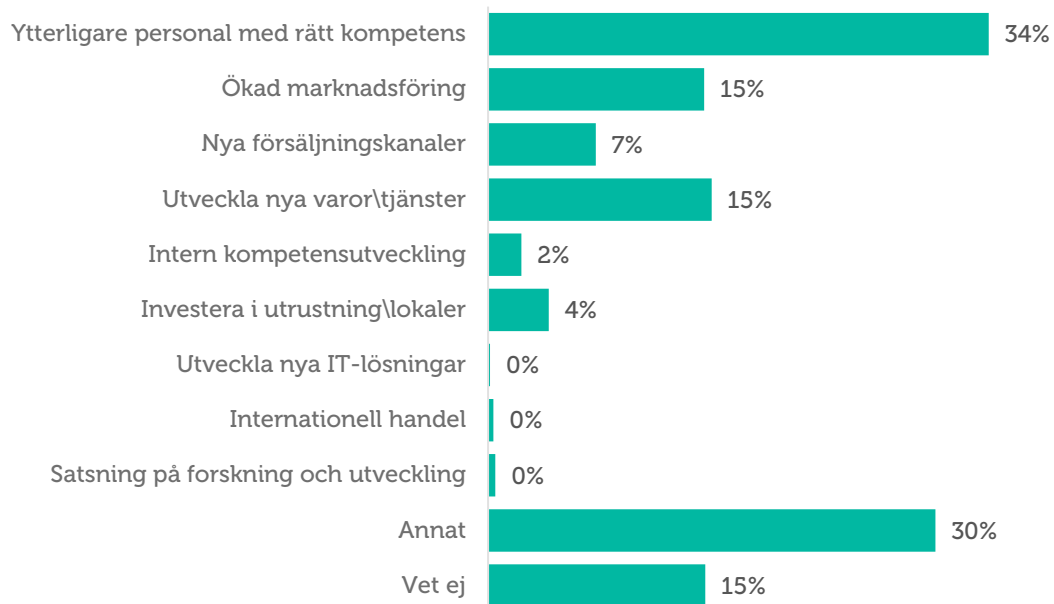
Även tuff konkurrens är ett hinder för företagen i länet med 15 procent av företagen som upplever detta som det största expansionshindret. I årets Småföretagsbarometer har vi bitt företagen specificera vilken typ av konkurrens de upplever. Tittar vi på svaren för riket som helhet svarar vart tredje företag, som uppgett att de upplever tuff konkurrens som ett tillväxthinder, att konkurrensen kommer från nya försäljningskanaler. Detta är sannolikt en konkurrens som även företagen i Östergötland upplever. I figur 12 ser vi att företagen i länet bedömer just nya försäljningskanaler som viktigt för företagets tillväxt, tillsammans med ökad marknadsföring och utveckling av nya varor och tjänster.

Även höga arbetskraftskostnader är fortsatt ett tillväxthinder för företagare i länet.

Figur 10 Tillväxthinder enligt företagen i Östergötlands län och i riket 2018 (procent)

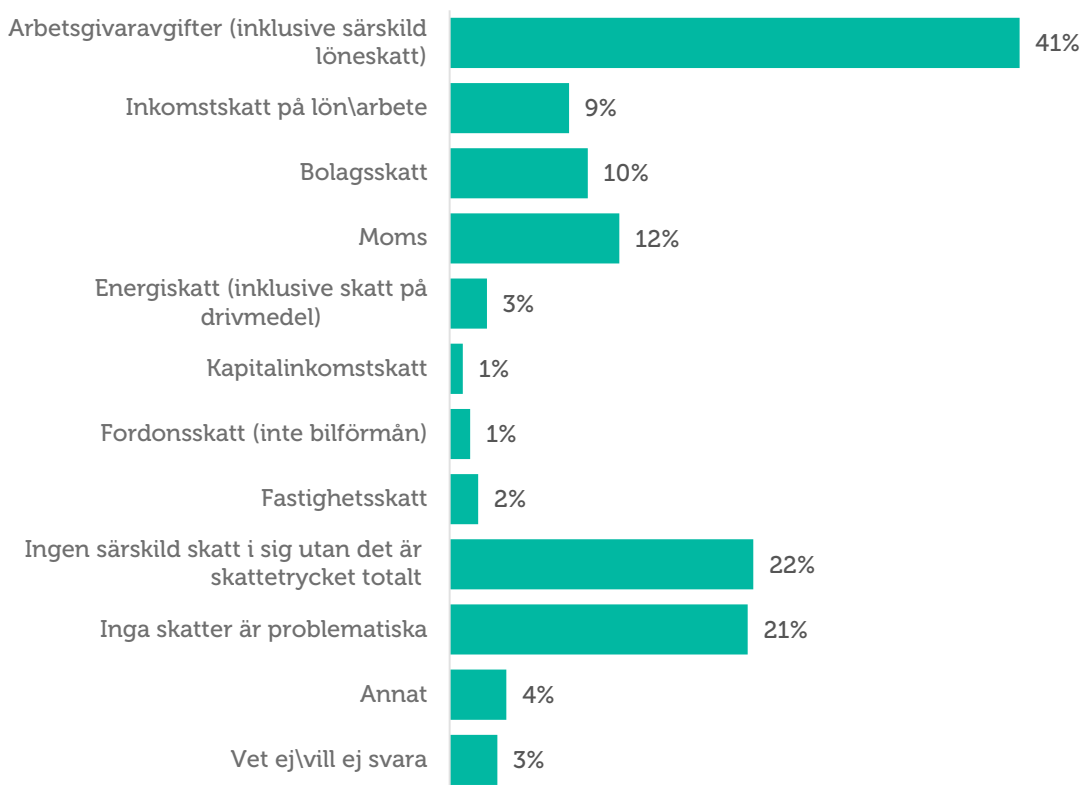

Figur 11 Vilka faktorer bedömer ni som viktiga för att företaget ska kunna växa?

Tittar vi specifikt på skatteområdet (Figur 13) ser vi att det framförallt är arbetsgivaravgifterna som upplevs som ett hinder för att utveckla företaget. Till detta kommer också moms samt bolagsskatt. Dessa skatter anses dock i mindre grad utgöra ett hinder för tillväxten i företaget. Omkring var femte företag anser inte att skatter utgör ett hinder för utvecklingen av företaget.

Figur 13 Om det finns skatter som du upplever utgör hinder för er att driva ert företag på önskat sätt, vilka skatter anser ni det i så fall vara?

Andreas Hjalmarsson *Företagschef Swedbank Linköping*

Linköping har ett diversifierat näringsliv som växer inom många sektorer där företag sprungna ur universitetet står för en betydande del av tillväxten. Arbetstillfällen skapas därför i hög grad i dessa nystartade och mindre företag, vilket även rapporten visar. Det största hindret för fortsatt tillväxt är möjligheten att rekrytera lämplig arbetskraft för dessa företag, vilket jag även upplever i kontakten med våra företagskunder på banken. Framtidstron är dock hög, vilket visar sig i en ökad kreditefterfrågan och ökad efterfrågan på cash management lösningar rörande utlandsaffärer. Möjligheterna är stora men så även utmaningarna för våra kunder.

Slutsatser och policyförslag

Den svenska konjunkturen har fortsatt att utvecklas väl under det senaste året. Framförallt företagen i tillverknings- och exportsektorn upplever en fortsatt god konjunktur. Men nu finns tydliga tecken på att toppen kan ha passerats. För andra året i rad sjunker den samlade konjunkturindikatorn och den ligger nu under det historiska genomsnittet på netttotal 69 jämfört med historiska genomsnittet på 76. Företagen har också reviderat sina förväntningar och ser nu mindre positivt på utvecklingen framöver. Framförallt har förväntningarna på orderingången fallit tillbaka.

I årets mätning har tillväxttakten mattats av men konjunkturen är fortsatt mycket god i Östergötland. Även om tillväxten är mycket god i länet blev årets utfall av konjunkturutvecklingen inte som företagen förväntade sig i fjolårets rapport, då de trodde på en fortsatt ökande tillväxttakt till ett netttotal kring 115. Det sammanvägda nettotalet i Östergötland är i årets mätning 91, jämfört med riksgenomsnittet på 69.

De främsta hindren för företagens tillväxt är svårigheterna med att hitta lämplig kompetens och tuff konkurrens från exempelvis nya försäljningskanaler. Många företag upplever att det är svårt att hinna med och i Östergötland har fyra av tio företag tackat nej till order under det senaste året. De främsta skälen till varför företagen tackat nej till order är återigen kapacitetsbrist och svårigheterna med att hitta arbetskraft med rätt kompetens.

Trots detta ser hela sju av tio företag goda möjligheter att expandera. Årets Småföretagsbarometer visar också att företagen räknar med fortsatt god lönsamhet. Frågan är bara om företagens tillväxtplaner kommer att kunna realiseras. Det näringspolitiska arbetet bör därför under det närmaste året fokuseras på att åtgärda matchningsproblemen på den svenska arbetsmarknaden. Reformen som sänker trösklarna för att anställa behövs också för en mer inkluderande arbetsmarknad på sikt.

Konjunkturutvecklingen i omvärlden fortsätter att bidra positivt till den svenska tillväxten, men det finns också en betydande oro vilket också avspeglar sig i en svag krona. Till detta kommer också det inhemska parlamentariska läget, vilket medför en politisk oförutsägbarhet som kommer att bestå in i nästa mandatperiod. Arbetsmarknadsåtgärder, skatter och andra för konkurrenskraften viktiga frågor riskerar att hamna i långbänk med risk att nyinvesteringar och anställningar skjuts på framtiden.

Goda tillväxtförutsättningar för Sveriges småföretag oavsett i vilken bransch eller var i landet de befinner sig är avgörande för välståndsutvecklingen. Även om svensk tillväxt fortfarande är stark finns det områden där reformer skulle ha stor betydelse.

Säkra småföretagens tillgång till kompetens

Svenska småföretags svårigheter med att hitta arbetskraft med rätt kompetens har blivit allt mer akuta. Kvaliteten på det svenska utbildningssystemet måste höjas på alla nivåer och bli mer anpassat efter arbetsmarknadens efterfrågan.

Sänk kostnaden för att anställa och underlätta rekrytering

Många företag upplever att kostnaderna för att anställa är för höga. Fler vägar in i arbetslivet behövs för de grupper som idag står utanför arbetsmarknaden.

Ta ner trösklarna för att starta företag

Många svenskar funderar på att starta företag men det är betydligt färre som tar steget. Fler skulle våga förverkliga sina affärsidéer om balansen mellan risk och avkastning förbättrades. Att till exempel utveckla och anpassa trygghetssystemen för företagare skulle kunna ha en avgörande betydelse.